

เทศน์อบรมพระสงฆ์ และฆราวาส

ณ กุฏิหลวงตา สอนแสงธรรม กรุงเทพฯ

เมื่อค่ำวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘

เราเทศน์เพื่อหัวใจคน

(มีพระสงฆ์หนึ่งรูปมากราบนมัสการฟังธรรมหลวงตา)

หลวงตา ธรรมะที่ได้ฟังมีธรรมะหลายชั้นใหม่ ชั้นของธรรมเป็นยังไง เทศน์ธรรมะเป็นเทศน์ประเภทไหนบ้างที่ฟังนะ

พระสงฆ์ เกล้ากระผมชอบมากที่สุดด้านจิตตภาวนาครับผม

หลวงตา จิตตภาวนาจะเป็นแกงหม้อเล็กหม้อจืด แกงหม้อใหญ่เทศน์ทั่วๆ ไป

พระสงฆ์ ตอนเกล้ากระผมไปจำพรรษาที่อินเดีย วัด...ที่หลวงพ่อสอนสร้างไว้ กระผมอยากได้ฟังเทปหลวงปู่ครับ ผมก็นั่งสมาธิ พอจิตสงบบ้างไม่สงบบ้าง ผมก็อธิษฐานจิตอยากได้ฟังเสียงหลวงปู่ครับ พอดีกระผมมาวัด... ก็เห็นเทปหลวงปู่ ผมก็เลยเปิดฟัง มีทั้งหมด ๒๖ ม้วนครับ

หลวงตา แล้วเทปนั้นมาจากไหน มาอยู่ที่นั่น

พระสงฆ์ สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเดลี ประเทศอินเดียนำมาถวายครับผม

หลวงตา เทปเหล่านั้นนะ (ครับผม) เทปเหล่านั้นไปอยู่อินเดียหรือ (ครับผม) แล้วได้เปิดฟังหรือ (กระผมเปิดฟังครับ) อยู่วัดหรืออยู่ไหน

พระสงฆ์ เป็นวัดที่หลวงพ่อสอน ลูกศิษย์หลวงปู่สังวาลย์สร้างครับผม

หลวงตา ฟังแล้วเป็นยังไงล่ะ

พระสงฆ์ ฟังแล้วเกล้ากระผมประทับใจมากครับ จึงอยากจะทำกราบหลวงปู่ครับผม

หลวงตา ฟังประทับใจแล้วก็ปฏิบัติจิตตภาวนาของตัวเองเข้าไป มันจะประทับใจลึกเข้าไปกว่านั้นอีกนะ อันนี้เราได้ยินๆ ผ่านเข้าไปก็เรียกว่าประทับใจเรา พอเราปฏิบัติเป็นขึ้นในตัวของเราและเป็นสมบัติของเราด้วยแล้วยังจะประทับใจหนักขึ้นๆ เข้าใจไหมล่ะ เพียงฟังเฉยๆ ประทับใจเฉยๆ ประเดี๋ยวประด๋าวก็หาย ถ้าเราฟังแล้วเราปฏิบัติประทับใจในจิตของเราจริงๆ จากการปฏิบัติของเรา นั่นละที่นั่นแน่นหนาแน่นคงขึ้นไปโดยลำดับ

เราอยากพบอยากเห็นพระเราซึ่งเป็นหน้าที่อยู่แล้วในการภาวนา ดังพุทธกาลท่านแสดงไว้ในตำรับตำรา พระนี่เป็นผู้ออกแนวหน้าเพื่อมรรคผลนิพพานโดยตรงๆ

เลยเชียว เราจะเห็นได้เวลาท่านเหล่านั้น นับตั้งแต่ประชาชนพลเมืองขึ้นถึงมหากษัตริย์ มีไม่น้อยเสด็จออกบวช ออกบวชแล้วเข้าป่าเข้าเขา เข้าป่าๆ เรื่อย ไม่เคยสนใจสนพระทัยกับสถานที่ความเคยเป็นมหากษัตริย์-เศรษฐีกุมภพี ปิดหมดเลย เข้าไปเป็นคนใหม่ขึ้นมา

พอออกมาจากนั้นก็ขึ้นแล้วเป็นมรรคเป็นผล เป็นมรรคเป็นผลเข้าที่ใจๆ เป็นมรรคผลนิพพานขึ้นมา นั่นเป็นสมบัติของตนแล้ว เป็นสมบัติของตนโดยลำดับ เรายังอยากจะให้เฉพาะพระเรานี่ละมันเป็นหน้าที่โดยตรง ที่จะปฏิบัติตนให้รู้ได้เห็นในธรรมทั้งหลายแล้วแสดงออกให้ประชาชนทั้งหลายผู้ที่มาเกี่ยวข้อง หรือพระทั้งหลายได้ยินได้ฟัง เมื่อธรรมะของจริงเข้าสู่ใจจะซาบซึ้งนะ ธรรมะที่เราเคยเรียนเคยจำมานั้นเป็นอีกอย่างหนึ่ง ธรรมะที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติของตนนี้เป็นธรรมะสดๆ ร้อนๆ และเป็นสมบัติของเราด้วย ที่แสดงออกๆ มากน้อยเป็นสมบัติของตนแล้ว แสดงไปที่ไหนก็ไม่จืดไม่ซีด เพราะรสชาติอยู่กับหัวใจ แสดงออกเมื่อไรก็มีรสชาติตลอดเวลา

นี่เรียกว่าธรรมปฏิบัติเป็นสมบัติของเราด้วย และให้ผลโดยลำดับลำดับาเมื่อปฏิบัติ ธรรมะพระพุทธรเจ้าที่ทรงแสดงไว้แล้วนั้นเรียกว่าสดๆ ร้อนๆ ตลอดมา และจะตลอดไปด้วย ไม่มีเปลี่ยนแปลงอะไร ก็มีแต่กิเลสตัณหาละ มั่นลบนั่นล้าง มั่นพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงหลายส้นพันคม ลบลงไปจนกระทั่งถึงธรรมะจะไม่ปรากฏ สุดท้ายมรรคผลนิพพานที่สดๆ ร้อนๆ มันก็เหยียบแหลก ปิดแหลกไม่ให้เห็นไม่ให้มี แล้วก็ประกาศความจอมปลอมออกมาว่ามรรคผลนิพพานไม่มีๆ เพราะตัวมันเองไม่เคยสนใจปฏิบัติ

ท่านผู้ที่นำมาแสดงให้โลกได้เห็นได้ยินได้ฟัง ได้มีความสงบร่มเย็นตลอดถึงมรรคผลนิพพานได้ท่านปฏิบัติ ท่านรู้จากการปฏิบัติของท่านมาแสดง แต่เราฟังเฉยๆ มันไม่ฟังด้วย คอยแต่จะลบล้างๆ นี่ละที่ว่าคนหมดค่าหมดราคาย่อมทำลายสิ่งที่มีค่ามีราคาให้หมดไปๆ ก็ลบตัวเองนั่นแหละ ไม่ใช่ลบใครนะ ลบธรรมพระพุทธรเจ้า ธรรมเป็นธรรม ลบท่านผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่ ท่านดีท่านชอบอยู่ ใจเราผู้ไปลบนั้นซิเป็นผู้ผิดผู้พลาด เป็นผู้ล้มผู้จม ผู้ได้รับความทุกข์ความทรมานทั้งหลายคือผู้ไปเที่ยวลบล้างของจริงทั้งหลาย นั่นแหละเสียผู้ตัวเอง

ให้ไปปฏิบัตินะอยู่วัดอยู่วา อยู่ที่ไหนให้ตั้งใจปฏิบัติเถอะ ธรรมะอยู่กับใจของเราโดยแท้ๆ คอยอยู่เสมอจังหวะที่จะออก พอเรามีสติมีปัญญา มีความสนใจในจิตตภาวนาของเราจะเป็นเรื่องเปิดธรรมขึ้นที่ใจนั่นแหละ ใจเท่านั้นจะสัมผัสสัมพันธ์ธรรมได้มากน้อยจนถึงสูงสุดวิมุตติพระนิพพาน ถ้าไม่ใช่ใจไม่มีอะไรรับในโลกนี้ สามแดนโลกธาตุไม่มีอะไรจะรับธรรมได้นอกจากใจซึ่งเป็นนักรู้ รู้นี้แหละอย่างเดียวเท่านั้น รู้นี้

มันรับได้ทุกอย่าง ทางซ้ายมันก็รับ ขั้วขนาดไหนมันรับได้ด้วยกันทั้งนั้นละ เมื่อตีเข้ามาตีขนาดไหนก็รับได้ด้วยกัน จนกระทั่งตีเลิศ นั้น ใจนี้จะรับเอาไว้ได้ ใจเป็นตัวมรรค ตัวผล ใจเป็นตัวบาปตัวกรรมอยู่ที่นั่น ให้พากันปฏิบัติ

ผมนะวิตกวิจารณ์กับพระเจ้า ทุกวันนี้เลย บอกตรงๆ เลย หูตามี การศึกษาเล่าเรียนเรียนมาด้วยกันรู้ด้วยกัน ผิดถูกประการใดมีตำรับตำรากางเอาไว้เป็นสักขีพยาน มันก็รู้ด้วยกันว่าผิดว่าถูก นี่ละที่ให้เกิดความเป็นห่วงใยในบรรดาเฉพาะอย่างยิ่งคือ พระสงฆ์ของเรา เวลานี้เหลวไหลเอามากจริงๆ ผมพูดจริงๆ จนกระทั่งที่ว่าพระด้วยกันนี้ เราดูเด็ก จิตใจกับเด็กเป็นอย่างหนึ่งนะ เมตตาสงสาร รัก เมตตา ดูหมดูหมา รัก เมตตาสงสารหมา ดูคนมีความรักมีความเมตตาสงสารเป็นขั้น ตามขั้นตามภูมิ พอมาดูพระเจ้าปฏิบัติเหลวแหลกแหวกแนวนี้มันหงายเลยนะ จิตมันไม่อยากจะดูกระทั่งหน้าพูดให้มันชัذن่ะ พวกเดียวกันนี้ คือชายหน้าชายตากัน

ผู้หนึ่งปฏิบัติ ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ สนใจต่อมรรคต่อผลเต็มหัวใจ แต่คนหนึ่งมาทำลาย เอาไฟมาเผาผลานิพพานในเพศของตนให้เห็นต่อหน้าต่อตา ซึ่งเป็นการกระจายความเลวของตัวเองให้คนอื่นได้ปลงธรรมสังเวชเข้าไปอีก นี่ละถึงว่ามองดูหน้าไม่ทั่วถึง มองดูพระสะดุดก๊กๆ มองดูสัตว์ทั้งหลายตลอดมันมีความเมตตา ชุ่มเย็นๆๆ ไปโดยลำดับ ถึงผู้ถึงคนถึงใครเป็นลำดับ แต่มองดูพระผู้ไม่สนใจ ผู้ตั้งใจทำลายศาสนา จะเป็นความตั้งใจไม่ตั้งใจก็ตาม กิริยาแสดงออกเป็นภัยต่อศาสนาอยู่แล้ว นั้นละผู้หนึ่งผู้ทำลาย มองดูแล้ว

ที่นี้ผู้ตีก็มี มันก็เลยเป็นเรื่องอะไร เป๋อไปตามๆ กันหมด ไม่อยากดูกระทั่งหน้า เราไม่ได้ดูถูก ไม่ว่าเพศใดนิกายใดก็ตามเป็นอย่างนั้นแล้วมันเลยเอือมระอา มันต่างกันนะ แล้วสุดท้ายมาดูพวกเดียวกัน เกิดความสลดสังเวช อิดหนาระอาใจ ดูที่อื่นมันนำดูไปโดยลำดับ คิดดูซิว่าอย่างดูลูกหมามันก็นำดู นำดูยังไม่แล้วยังจับยังหยอกมันเล่นด้วย ดูเด็กก็เหมือนกันดูมันน่ารักน่าเมตตาสงสารเป็นขั้นๆๆ ขึ้นมานี้ทั่วไป พอดูพระเรานี้หงายเลย มันเป็นอย่างนั้นจะให้หัวใจ คือผู้ปฏิบัติเลวมันทำให้เสีย ที่นี้ผู้ตีมีอยู่มันก็เลยไม่ทราบว่ามีใครดีใครชั่ว เห็นเพศเดียวกันแล้วก็เลยว่าเป็นแบบเดียวกันไปหมด มันไม่อยากดู

นี่ละอยากให้บรรดาพระเจ้าพระสงฆ์เรารู้เนื้อรู้ตัว พลิกตัวเสียใหม่ อย่าเพลิดอย่าเพลิดกับโลกกับสงสาร ซึ่งเป็นเรื่องของกิเลสความสกปรกล้วนๆ เพลิดเพลิดไปเท่าไรก็เป็นบ้าไปเท่านั้น เห็นไหมละกำลังเป็นบ้ายศอยู่เวลานี้ ฟังซิที่ว่าพระพุทธเจ้าทรงประทานไว้ให้เรียบร้อยแล้วว่าอาวุโสภันเต อาวุโสภันเตก็คือพระวินัย ให้เคารพผู้อ่อนผู้แก่เป็นลำดับ นี่เป็นพระโอวาท นี่เป็นพระวินัย คือองค์ศาสดาโดยแท้ แล้วมายก

สมณศักดิ์ซึ่งเป็นคนมีกิเลสตั้งกันขึ้น ๆ แล้วเอาสมณศักดิ์นี้ให้ใหญ่กว่าอาวุโสกันเดมันดู
ไต่ยังงิ พิจารณาซิ

สมณศักดิ์เป็นคนมีกิเลสตั้งขึ้นมา ผู้ทรงสมณศักดิ์ก็คนมีกิเลส หอบกิเลสเต็ม
หัวใจ แล้วเป็นผู้แก่กว่าผู้นั้น ผู้มีศักดิ์ศรีดงามยิ่งกว่าอาวุโสกันเด เช่นตั้งนี้ให้เป็นพระ
ครู ให้เป็นเจ้าฟ้าเจ้าคุณ ให้เป็นสมเด็จพระเจ้านี้ ละชั้นสมเด็จพระเจ้านี้ ขึ้นไปหาสมเด็จพระเจ้านี้เป็นชั้น
ใหญ่ นะ ใหญ่กว่าพระพุทธเจ้าคืออาวุโสกันเด มันนำหัวเราะใหม่ ประสาตินเหนียวติด
หัวก็ว่าตัวมีหงอน ยกตัวขึ้นเป็นสมเด็จพระแล้วก็เหยียบอาวุโสกันเดซึ่งเป็นองค์ศาสดาลง
อย่างมิดตัวไปเลย ไม่รู้สึกตัว นั้นนะเห็นใหม่ มันเห็นอยู่นี้ เอาสมณศักดิ์เป็นใหญ่ ๆ
ไม่ได้เอาอาวุโสกันเดเป็นใหญ่ก็เท่ากับไม่เอาพระพุทธเจ้าเป็นใหญ่ เหยียบหัว
พระพุทธเจ้าไปเลย

เรานะสลดสังเวชมากนะ ตั้งแต่แสดงอาบัติท่านยังมีอาวุโสกันเด ปุสฺสสิ อาวุโส
(รับคำแสดงอาบัติของผู้อ่อนพรรษากว่า) ปุสฺสส ภาบุตร (รับคำแสดงอาบัติของผู้
แก่พรรษากว่า) ท่านยอมรับกันอยู่ เป็นผู้แก่ผู้อ่อน ๆ นั้นนะพระวินัยนั่นคือศาสดา เดิน
ตามศาสดา อันนี้เอาสมณศักดิ์เข้ามาเป็นใหญ่เป็นโต มันฟังไม่ได้นะ มันเลกว่าคน
ทั้งหลายเขาไปเสียอีก คนทั้งหลายเขาไม่ได้เหยียบหัวพระพุทธเจ้า นี่พระเสียเองพอดิน
เหนียวติดหัวขึ้นมาแล้วก็ว่าตนเป็นยศนั้นยศนี้ เหยียบหัวพระพุทธเจ้าคือคำว่าอาวุโส
กันเดซึ่งเป็นองค์ศาสดาลงให้จมมิดนี้มันดูไม่ได้นะ

นี่ละที่ว่าดูพระดูไม่ได้ พระลืมนื้อลืมตัว ยศถาบรรดาศักดิ์ที่ตั้งขึ้นมานั้น ตั้งขึ้น
มาเพื่อส่งเสริมให้มีกำลังใจประพฤติปฏิบัติศีลธรรมให้ดงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป ความหมาย
ของท่านผู้ตั้งนะ ไม่ได้ตั้งแล้วมาเหยอหยิ่งจองหองพองตัว แบบดินเหนียวติดหัวแล้วว่า
ตัวมีหงอน เหยียบแหลกไปเลย ใช้ไม่ได้ นี่กำลังเป็น เดียวนี้กำลังเป็นบ้ายศ พระเรานี้
บ้ายศที่สุดเลยเวลานี้ มันไม่ได้สนใจเรื่องมรรคผลนิพพาน ไม่สนใจในธรรมในวินัย
สนใจตั้งแต่เรื่องยศเรื่องเย็ดอะไรก็ไม่ว่า เป็นอย่างนั้นนะ ลากยศให้เขาได้นับหน้าถือตา
ว่าองค์นั้นยศนั้น ๆ หัวใจห่างผากจากธรรมไม่สนใจ นี่ที่มันเสีย

พระพุทธเจ้าสอนเพื่อให้จิตใจชุ่มเย็นด้วยธรรมด้วยวินัย อันนี้มันปิดอกหมด
เหลือแต่สมณศักดิ์สมณเสกเข้ามาแทน นี่มันนำทุเรศนะทุกวันนี้ เห็นอยู่อย่างเด่น ๆ
ชัด ๆ พระหน้าด่าน เป็นผู้ใหญ่เท่าไรยังหน้าด่านหนักเข้า ๆ จนลืมนศาสดา ยกตนเป็น
ใหญ่กว่าศาสดาเข้าไป อย่างที่เห็นนี่ละ สมณศักดิ์ เนอะ ใหญ่อะไรสมณศักดิ์ อาวุโส ภา
นเดคือองค์ศาสดาบัญญัติไว้เรียบร้อย มาลบล้างไต่ยังงิ นั้น สลดสังเวช จิงว่ามองดูกัน
มันไม่อยากจะดูนะ

เราพูดอย่างตรงไปตรงมาเป็นภาษาธรรม ไม่ใช่ภาษาลُبหน้าปะจุมุก สูง ๆ ต่ำ ๆ ลُبคลำกันไป ประจบประแจงกันไป ธรรมะไม่มีเรื่องประจบประแจง ศาสดาองค์เอกพูดอย่างตรงไปตรงมา จึงว่าศาสดา ธรรมะที่ออกมาจากศาสดาก็เป็นธรรมล้วน ๆ ไม่ได้เข้าใครออกใคร เพราะฉะนั้นจึงขอให้ไปปฏิบัตินะ ให้ดูหัวใจตนเองให้ดี ที่ได้ยินเทปได้ยินท่านสอนว่าอย่างไรให้จับอันนั้นไว้ให้ดี การสอนทั้งหลายนี้สำหรับผมเองที่สอนนี้ไม่ว่าธรรมชั้นใด เทปมันใดที่สอนลงไปแล้ว ผมตีตราไว้เลยว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่เคลื่อนคลาดจากมรรคผลนิพพาน เพราะถอดออกไปจากหัวใจที่ทรงไว้แล้วซึ่งมรรคผลนิพพาน แสดงออกไปจึงไม่สงสัย

เราพูดอย่างตรงไปตรงมาอย่างนี้อีกเหมือนกัน เราไม่มีคำว่ายกยอเรา ยกไปหาอะไรขอไปหาอะไร เอาความจริงมาพูด เมื่อมันมีอยู่ไหนก็บอกว่ามีอยู่ที่นั่น อย่างหัวใจนี้มันเต็มไปแล้วเรื่องมรรคเรื่องผล-นิพพาน ไม่มีอะไรสงสัย สอนโลกด้วยความไม่สงสัย สอนทุกวันนี้ไม่ว่าธรรมชั้นใดภูมิใด การไปสอนโลกมุ่งหัวใจของโลกเป็นสำคัญอย่างที่เราไปเทศน์ที่นั่นที่นี้ เราไม่ได้เคยสนใจกับสมบัติเงินทองอามิสสินจ้างรางวัลอะไร ยิ่งกว่าหัวใจคน ไปที่ไหนเราเทศน์เพื่อหัวใจคน หัวใจนี้มีคุณค่ามาก โทษก็มาก เพราะฉะนั้นธรรมะที่เป็นธรรมชาติที่มีคุณค่ามากจึงหยั่งลงที่หัวใจ ให้ใจได้ยินเสียงอรรถเสียงธรรม ซึมซาบเข้าไป ใจนี้จะพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงตัวขึ้นไปในทางที่ถูกที่ดีเสมอ เพราะฉะนั้นไปเทศน์ที่ไหนผมมุ่งอย่างนั้นนะ

ผมไม่ได้เคยไปสนใจนะที่ว่าเขาถวายเท่านั้นแสนเท่านั้นล้าน นั่นเป็นเรื่องภายนอกต่างหาก สนใจธรรมะเพื่อสู่จิตใจของคนต่างหาก ขอให้ใจดีเถอะ สิ่งเหล่านั้นเป็นเรื่องภายนอก เมื่อใจดีแล้วดีดขึ้นเลย ๆ นี่สอนโลกอยู่ทุกวันนี้เราไม่ได้สนใจกับสิ่งเหล่านั้นนะ เขาให้มากให้น้อยก็เห็นอกเห็นใจเขา อนุโมทนาสาธุการ ตามบุญตามกุศลของเขาที่เขาบริจาคเรียบร้อยแล้ว แต่เรื่องธรรมเข้าสู่ใจนี้เน้นหนัก ๆ เราสอนที่ตรงนี้เน้นหนัก เพราะคนที่จะเลิศเลออยู่ที่ใจกับธรรม ไม่ได้อยู่ที่สินจ้างรางวัล ไม่ได้อยู่ที่อามิสต่าง ๆ โลกามิสทั้งหลาย ไม่ได้อยู่ที่นั่น อยู่ที่ธรรมกับใจเข้าถึงกันแล้วเป็นได้ทั้งนั้น ละ เป็นก็เป็นตายก็ตาย ลงธรรมเข้าถึงใจแล้ว ไม่มีคำว่าเสียดายชีวิตนะ ฟุ้ง ๆ ๆ เลย

นี่ละอำนาจของธรรม ถ้าลงได้เข้าถึงใจแล้วเด็ดขาดเหมือนกัน กับกิเลสมันเด็ดขาดไปทางที่ชั่ว เอาให้เป็นถ้าเป็นถ่าน เป็นผุยเป็นผงได้เลยกิเลสถ้าลงว่าเด็ดขาดธรรมะเมื่อเด็ดขาดแล้วก็เอากิเลสให้เป็นถ่านเป็นถ่านผุยผงจนหมดจากหัวใจ ไม่มีอะไรเหลือ ทรงความเป็นผู้บริสุทธิ์พุทธโธขึ้นมา สังฆขึ้นมา นั่นธรรมเมื่อเข้าไปสู่หัวใจแล้วชะล้าง อะไรที่มันเป็นภัยขนาดไหน ธรรมะเหนือมันชะล้างให้สะอาดไปเลย จึงว่าจิตตภาวนาเป็นเรื่องเล็กน้อยเมื่อไร มรรคผลนิพพานอยู่ที่จิตตภาวนา บริษัทบริวาร

ทั้งหลายรวมเข้ามาเป็นกองการกุศลหนุนกันเข้า คือทาน-ศีล ทุกอย่างที่เราทำมามาก น้อยนี้รวมตัวเข้ามาเป็นเครื่องหนุนกัน ๆ จิตตภาวนาเป็นแนวหน้านำหน้า ๆ

พอเริ่มเข้าไปถึงจิตตภาวนาแล้วที่น้ำมันจะหมุนจี๋เลยนะ นิพพานเคยเห็นที่ไหน ตั้งแต่เกิดมามีแต่กิเลสเต็มหัวใจไม่เคยเห็น แต่เวลาปฏิบัติตัวเข้าไป ๆ ถึงธรรมขั้นแก่กล้าสามารถเข้าไปโดยลำดับแล้วยังว่านิพพานอยู่ชั่วเอื้อม ๆ ฟังซินะ นิพพานอยู่ที่ไหน มันอยู่ชั่วเอื้อม มันอยู่ที่ใจนี้ มันจะข้ามอยู่เดี่ยวนี้อยู่ที่ใจ มันไม่เอื้อมไปข้างนอกนะ เหมือนนิพพานอยู่ที่ใจ ๆ ๆ ชั่วเอื้อม ๆ นั้นสะคอขาดขาดไปเลย ธรรมะถาลงถึงขั้นนี้แล้ว ถอยไม่ได้ นั่นการปฏิบัติธรรม

เมื่อธรรมเข้าสู่ใจแล้วเด็ดขาดทุกอย่าง เรื่องกิเลสตัณหาอะไรจะผ่านไม่ได้ขาดสะบั้นไปเลย ๆ เหมือนกับกิเลสที่มันหนาแน่นมันคง ธรรมะเราตั้งลงไปนี่ขาดสะบั้น เหมือนกันนะ ตั้งสติไม่อยู่ นั่นละคือธรรมะขาดสะบั้น ก็ตั้งที่เคยพูดให้บรรดาพี่น้อง ลูกหลานทั้งหลายฟังแล้ว ขึ้นไปภูเขาตั้งหน้าตั้งตาจะไปพัดกับกิเลสให้เต็มเหนียว ๆ ทั้ง ๆ ที่กำลังวังชาเรายังไม่มี แต่จะไปพัดกับแซมเปียน คือกิเลสมันเป็นแซมเปียน ไร่ เราเป็นมวยวัดเป็นมวยเลี้ยงควาย ตั้งทำใหญ่ขึ้นไปหามัน ยังไม่ได้ยกครุ มันเตะทีเดียว ตกภูเขา สุดท้ายก็ร้องให้อยู่บนภูเขา เราลืมนะเมื่อไรเราไม่ลืมนะ

นี่เวลากิเลสมีอำนาจมาก เราจะตั้งหน้าตั้งตาขนาดไหน ถ้าว่าเป็นข้าศึกสงครามอะไร เรามีแต่กำปั้น เขามีนิวเคลียร์นิวตรอนครบหมดใช้ไหม กิเลสมีนิวเคลียร์นิวตรอนครบหมดเลย เรามีแต่กำปั้นจะไปพัดให้มันหงายลง เราเป็นคนหงาย แล้วหงายหงายไม่เป็นท่าด้วย หงายหมาเสียด้วยนะ นั่นเราก็กิเลส กลับไปอีก โรงงานใหญ่คือพ่อแม่ครูจารย์มัน ไปศึกษาอบรมกับท่านแล้ว ฝึกมาเต็มที่แล้ว ทีนี้กลับไปอีกจะเอาอีก หงายมาอีก ลืมเมื่อไร กลับไปที่ไรหงายมาทีนั้น แต่ความมุ่งมั่นของเราไม่ถอย ยังไงก็จะเอาให้ได้ นี่ละที่สำคัญมากนะ คือความไม่ถอยนี้มีกำลังมาก

ซัดกันไปซัดกันมา สุดท้ายก็เห็นกิเลสเอียง ต่อยกิเลสเอียง จากนั้นกิเลสหงายให้เห็นก็มีละที่นี้ เหว มึงก็มีท้องเหมือนกันเหอ มึงหงายให้กูดูท้องมึง นี่ละที่กิเลสหงายคือว่ากิเลสพลาดท่า กิเลสหลุดลอยไปเป็นบางกาล เท่านั้นก็เป็นกำลังใจ ด้วยอุบายอะไรกิเลสถึงได้เอียงได้ล้มทั้งหงายไปขณะเดียวก็ตาม ด้วยวิธีการใดจับวิธีการนี้ไว้ เน้นหนักวิธีการนี้ เรียกว่าซ้ำหมัดเข้าไปอีก ๆ นี่ละจิตตั้งไม่ได้ตั้งได้ละที่นี้ จิตไม่เคยสงบสงบได้ แน่นหนามันคงขึ้นเป็นลำดับ ๆ เรายนเข้ามาให้ฟังนะ

หนักเข้า ๆ จิตมีความสามารถแก่กล้าขึ้นมานี้อาจหาญชาญชัย สติ-ปัญญาหมุนตัว ๆ ๆ กิเลสมันเคยพัดเราหงาย ๆ ทีนี้มีแต่กิเลสหงายนะ โผล่มาที่ไหนหงาย ๆ จากนั้นมาแยบไม่ได้ขาดสะบั้นไปเลย นี่อำนาจแห่งการปฏิบัติธรรม อยู่ในหัวใจดวงที่พุดอยู่

เวลานี้แหละ เหล่านี้ผมผ่านมาหมดแล้ว ผมไม่ได้เอาเรื่องมาโกหกบรรดาท่านผู้ฟังทั้งหลายนะ เราทำเราทำจริงทำจริง ไม่มีเรื่องโกหกสำหรับตัวของเรา เมื่อเทศน์สอนโลกเราจะเอาธรรมมาโกหกที่ไหนไม่มี ความโกหกไม่มี พุดตามหลักความจริงเรียกว่าภาษาธรรม เป็นอย่างไรเอาอย่างนั้น

สุดท้ายก็เข้าถึงขั้นที่ว่านิพพานอยู่ชั่วเอี่ยม ยืนเดินนั่งนอนจิตมันเหมือนว่าหวุดหวิดๆ คำว่าใส่นิพพาน หวุดหวิดๆ จะถึงหรือไม่ถึงอยู่นะ เหมือนว่าอยู่ชั่วเอี่ยม นั้นละมันยิ่งขยับใหญ่ สัมผัสสัมมนอน กลางคืนนอน เรานอนร่างกายนอนแต่กิเลสกับธรรมพัดกันด้วยกำลังของธรรมไม่ถอย เป็นอัตโนมัติ หมุนตัวๆ เรานอนมันก็ไม่นอน มันพัดกันอยู่นั้น มันนอนแต่ร่างกาย ส่วนธรรมกับกิเลสพัดกันอยู่บนหัวใจ มันไม่ได้นอน สุดท้ายก็ลุกขึ้นมาอีก ลุกขึ้นมาก็พุดอยู่อย่างนั้น นอนอยู่ก็พุด ลงไปเดินทาง จกรรมมันก็พัดกันอยู่นั้น เลยสุดท้ายแจ้ง นั้น แจ้งแล้วเช้าวันหลังมามันยังจะไม่หลับไม่นอน ความเพลินกับการต่อสู้กับกิเลส กับที่ว่านิพพานอยู่ชั่วเอี่ยมๆ มันเกลียวเดียวกันอยู่ด้วยกัน

นี่ละเวลาธรรมมีกำลังจากการอุทิศสำหรับพยายามบิภินของเรา ไม่ใช่อยู่ๆ ก็จะไปได้นิพพานอยู่ชั่วเอี่ยม จะหงายหมาให้กิเลสหัวเราะจนน้ำตาร่วงลงมา ถ้านิพพานอยู่ชั่วเอี่ยมไซ้ใหม่ ตอนนั้นนิพพานไม่ทราบอยู่ที่ไหน ก็มีแต่หมัดกิเลสพัดเราที่ไรหงายหมาๆ เท่านั้นเอง ทีนี้เมื่อพิตตัวเองเข้าไปใกล้เข้าไปๆ สุดท้ายนิพพานอยู่ชั่วเอี่ยม นิพพานอยู่ที่ไหนมันถึงมาอยู่ชั่วเอี่ยม มันขยับๆ อยู่ในจิตนะนั่น มันจะหลุดจะพันให้เห็นๆ แล้วก็พันจริงๆ เมื่อถึงขั้นนั้นแล้วถอยไม่ได้ จิตขั้นนี้ไม่มีคำว่าถอย เป็นกับตายพุ่งๆ

นี่ละกำลังของธรรมที่เราปฏิบัติ มีหรือไม่มีธรรมนะ พิจารณาซิ ให้อุ้ยเขี่ยขุดค้นขึ้นมาซิ มันมีอยู่ในหัวใจของเรา แต่เวลานี้กิเลสมันเหยียบย่ำทำลาย ไปที่ไหนมีแต่เรื่องของกิเลสๆ กิริยาอาการแสดงออกมีแต่เรื่องของกิเลสแสดง ธรรมไม่ได้แสดง จึงไม่เห็นความแปลกประหลาดของธรรมภายในใจ เห็นแต่เรื่องเดือดร้อนวุ่นวายของใจที่เกิดจากกิเลสนี้เท่านั้น ทีนี้เมื่อฝึกเข้าไปๆ มันก็เป็น โธ่ เรื่องความพากเพียรหรือเรื่องจิตที่ได้กำลังวังชาจากความพากความเพียรไม่หยุดไม่ถอยนี้ดีดขึ้นๆ มันจะเป็นจิตดวงที่ลุ่มลुकคลูกคลานนี้ตลอดไปได้ยังไง มันไม่เป็น เมื่อฝึกเข้าไปๆ มีกำลังเข้าไป แก่กล้าเข้าไป

เหมือนนักมวยที่แรกก็ต่อยกระสอบเสียก่อน ต่อยไปต่อยมากขึ้นเวที จากเวทีที่ขึ้นแชมเปียน นี่การฝึกไม่ถอย อันนี้ก็เหมือนกัน มันก็ขึ้นของมันเรื่อยอยู่ภายในใจ เรื่องเห็นโทษแต่ก่อนเคยเห็นเมื่อไร เราไม่เคยเห็นโทษของกิเลสนะ มีแต่เพลินไปกับมัน ก็แสดงว่าเห็นคุณของมันนั่นละชิตก็ได้เพลินกับมัน แต่พอมีธรรมเข้ามาเทียบปั๊บ รู้

มีสองอย่างแล้ว เลือกลงได้แล้วนั้น แต่ก่อนมีแต่กิเลสอันเดียว จำเป็นจำใจต้องกลืนมันไป อย่างนั้น ทีนี้พอมีธรรมเข้ามา มีเครื่องเทียบแล้ว พอมีเครื่องเทียบแล้วอะไรดีอะไรชั่ว มันก็จับได้จับ ขยับเรื่อย ๆ ทีนี้ทางธรรมะก็ปรากฏเด่นขึ้นมา ๆ เห็นกิเลสชัดเข้า ๆ เห็นพิษเห็นภัยชัดเข้าทุกอย่าง ทีนี้ก็มีแต่หมุนธรรมเรื่อย ๆ

นั่นละที่ว่าความเพียรอัตโนมัติ แต่ก่อนเราก็ถูกลอกไป จะเดินจงกรมจะนั่งสมาธิ จะภาวนาอะไรต้องได้ตั้งอกตั้งใจเต็มที่เต็มฐาน ไม่เช่นนั้นล้มเหลวเพราะกิเลสถึบยัน เอาล้มเหลวขาดสะบั้นไปได้เลย ทีนี้เวลาเราฝึกหลายครั้งหลายหนจนมีกำลังแล้วทีนี้ คำว่าความเพียรเมื่อมีกำลังเต็มที่แล้วคำว่าความเพียรในปัจจุบันไม่มี นอกจากว่าเพียรเพื่อพ้นทุกข์เท่านั้น เพียรในประโยคพยายามของตนในปัจจุบัน ๆ ไม่มี ต้องร้องเอาไว้ ๆ ไม่อย่างนั้นมันจะเลยเถิดลืมหลับลืมนอน ลืมไปทุกอย่าง มันเป็นอย่างนั้นนะจิต ให้มันได้เห็นในเวทิตีคือบนหัวใจระหว่างกิเลสกับธรรมพัดกันแล้วพูดได้อย่างเปิดเผย ไม่สงสัย เพราะประจักษ์กับใจของเราทุกอย่าง ๆ

นี่ละเรื่องธรรมถ้าได้ตั้งใจปฏิบัติอยู่ธรรมจะไปไหน ธรรมกับใจอยู่ด้วยกันกับ กิเลสอยู่ด้วยกัน ถ้ามีแต่กิเลสปิดบังหุ้มห่อไว้คนทั้งคนก็ไม่มีค่ามีราคา เป็นเศษมนุษย์ เศษคน ถ้ากิเลสหนักมาก ๆ คนนั้นหมดคุณค่าเป็นลำดับ ๆ สุดท้ายก็มีแต่ลมหายใจ ไม่มีค่าเลยมนุษย์ทั้งคน นี่ละกิเลสมันหนาเข้า ๆ ในหัวใจแล้วคนคนนั้นก็ยิ่งเหลือแต่ลมหายใจ กิเลสหนาเป็นอย่างนั้นนะ ทีนี้เวลาเราฝึกหัดทางด้านธรรมะเข้า มันจะหนาขนาดไหนคอยซักคอยฟอก ซักฟอกเข้าไปค่อยบางไป ๆ ธรรมะหนาแน่นขึ้น ๆ จิตใจดวงนี้กลายเป็นดวงใหม่ขึ้นมา สง่างาม อยู่ที่ไหนสง่างาม

เริ่มต้นตั้งแต่ความสงบเย็น ความสงบเย็นภายในใจมีสมาธิ อยู่ที่ไหนสบายนะ ขึ้นสมาธินี้ทำให้สบาย ให้สงบเย็น อยู่ที่ไหนนิ่งที่ไหนเพลินไปเลย ลืมเวลาล่าเวลา ไปนั่งที่ไหนก็ดี เดินจงกรมก็ลืมเวลาล่าเวลา มันเพลินในความสงบของใจ นี่เป็นความเย็นใจ อันหนึ่ง ผู้ปฏิบัติท่านเพลินอยู่กับความเพียรอยู่กับธรรมของท่านนะ เช่นอย่างพระท่าน อยู่ในป่าในเขา เป็นยังงั้นมนุษย์นี้เป็นสัตว์หมู่สัตว์พวก แต่ทำไมท่านเป็นสัตว์เดี่ยว สัตว์ตัวเดียว สัตว์พระองค์เดียว สัตว์คนเดียว ท่านไปอยู่ในป่าท่านเอาธรรมเป็นเพื่อน เข้าใจไหมละ ท่านอยู่กับธรรม ท่านไม่อยู่กับโลกทั้งหลาย ท่านไม่เอามาเป็นอารมณ์ มีแต่ธรรมกับใจที่สัมผัสสัมพันธ์กันหนูกันไปเรื่อย ๆ ท่านก็เพลินกับธรรม ผลที่เกิดขึ้นเป็นความสงบเย็นใจก็ทำให้เพลินไปเรื่อย

จากนั้นก็เป็นการคลายของใจขึ้นที่เรียกว่าปัญญาวิปัสสนา ยิ่งกระจายออกไปมันยิ่งเห็นกว้างออกไป ละเอียดล่อเข้าไป กิเลสตัวไหน ๆ ทั้งโคตรทั้งแซมมันจะเห็นด้วยทางด้านปัญญานะ ปัญญาจะเห็นกิเลส ส่วนสมาธิมีแต่ตีกิเลสมารวมตัวไว้

เฉยๆ ยังไม่แก้ไม่ถอดไม่ถอนกิเลส พอขึ้นปัญญาถอนละที่นี้ฆ่าละที่นี้ มันเบิกกว้าง ออกไป กว้างออกไป นั่นละท่านอยู่ที่ไหนท่านอยู่คนเดียวๆ ทั้งๆ ที่มนุษย์เป็นสัตว์หมู่ สัตว์พวก ท่านก็เป็นมนุษย์คนหนึ่ง ทำไมท่านไม่เป็นสัตว์หมู่สัตว์พวก หมู่ของท่านเป็นอะไรคือธรรม ท่านอยู่กับธรรม อยู่ที่ไหนสบาย

บิณฑบาตเพียงพอยังอัตภาพนะ ท่านไม่เคยสนใจกับเรื่องอาหารการกินที่เขาจะ มาถวายละเอียดล่อมากน้อย ประณีตบรรจงขนาดไหนท่านไม่สนใจ ท่านไปบิณฑบาต พอมายังอัตภาพให้เป็นไปวันหนึ่งเพื่อความเพียร นั่น ความเพียรนี้เป็นหลักใหญ่มาก ที่เดียว พอยังอัตภาพให้เป็นไปวันหนึ่งพอแล้วๆ เพราะฉะนั้นไม่ควรฉันท่านก็ไม่ฉันท่านเน้นหนักทางความพากเพียรไปเสีย อัตภาพมันหนักมากเข้าไป มันหิวมันโหย ก็ไปบิณฑบาตมาให้มันฉันทักหน่อยหนึ่ง ทางจิตใจมีอาหารหล่อเลี้ยงแล้วคือธรรม นั่น ร่างกายมันอดอยากขาดแคลน เราอดอาหารไปหลายวันๆ มันบกพร่องมันขาดแคลน เอาหามาเยียวยามันเสีย ธรรมก็หนุนที่ใจไปเรื่อย นั่นละธรรมอ้อมภายในใจ

ร่างกายบกพร่อง ร่างกายบกพร่องนี้เราจะเติมกำลังให้มันเมื่อไรก็ได้ ไปฉันทันทีเพียงเท่านั้น กลับไปนี่ เช่นอย่างลงมาจากภูเขามาบิณฑบาตในหมู่บ้าน มาจนจะไม่ถึงหมู่บ้าน และไม่ถึง มาถึงกลางทางหมดกำลัง ต้องนั่งเสียก่อน นี่ละเรื่องร่างกาย หมดกำลัง เดินไปหมดกำลัง เอานั่งเสียก่อน หลังจากนั้นแล้วลุกไปถึงหมู่บ้าน พอฉันทันเสร็จแล้วได้กำลัง เติมน้ำมันแล้ว บึงที่นี้ เหมือนม้าแข่ง ไปขึ้นภูเขา เวลาลงมา มันเหมือนคนจะตายเข้าใจไหมละ แต่เวลาฉันทันเสร็จแล้วเติมน้ำมันให้มันมีกำลังแล้วมันดีดเร็วนะ ร่างกายนี้ดีดเร็ว มีกำลังอย่างรวดเร็ว กลับไปนี่เหมือนม้าแข่ง นั่นมันเพิ่มได้ง่าย เพิ่มกำลังทางร่างกาย แต่จะเพิ่มกำลังทางด้านจิตใจ โอ๊ย ต้องประคบประหมกกันเต็ม เหนียว อดก็อด ทนก็ทน ไม่ทนไม่ได้ ขอให้ได้บำรุงอาหารโอชารสที่เลิศเลอคือธรรม เข้าสู่ใจ เป็นที่พอใจ

เพราะฉะนั้นท่านถึงมักจะทรมาณร่างกายมากกว่า บรรดาผู้ปฏิบัติมักจะทรมาณร่างกายมากอยู่ เช่นอดอาหารผ่อนอาหาร ผู้ปฏิบัติธรรมเช่นอย่างวัดป่าบ้านตาด เราก็ได้บอกไว้ตั้งแต่ต้นแล้ว ที่สอนหมู่เพื่อนสอนหลายกึ่งหลายก้านหลายแขนง แล้วแต่จะเป็นอุบายอะไรที่ถูกต้องกับจริตนิสัยของตน ให้เลือกไปปฏิบัติตนเองตามจริตนิสัยชอบก็แล้วกัน เราบอกอย่างนั้น อดหลับอดนอน ผ่อนอาหารอดอาหาร ให้ทำดู สังเกตดู ถ้าอันไหนอะไรที่มันถูกต้องกับจริตนิสัยของตน การก้าวเดินของความเพียรนี้ก้าวไปได้ราบรื่นๆ ให้ยึดอันนั้นไว้เป็นหลัก

จากนั้นก็มาเล่าให้ฟังถึงเรื่องอดอาหาร อันนี้ไม่ใช่คำสั่ง ไม่ใช่คำสอน เป็นคำบอกเล่าธรรมดาจากอุบายวิธีการของเรา ที่ฝึกตนได้ผลมาแล้วมาเล่าให้หมู่เพื่อนฟัง

แน่ะ เราว่าอย่างนั้น จากนั้นก็ยกเราเป็นตัวอย่างขึ้นมาเลย เล่าให้ฟังเฉยๆ ไม่ใช่สั่ง ไม่ใช่สอน แล้วแต่จะถูกกับจริตนิสัยของใคร สำหรับเรานี่ผ่อนอาหารเป็นอย่างนั้นๆ อดอาหารเป็นอย่างนั้นๆ ผลทางด้านภavana也是这样ๆ ที่นี้สุดท้ายพระในวัดป่าบ้านตาดเลยกลายเป็นพระอดอาหารไป ฉันจึงหันนี้ไม่ได้ครอบงำนะ ตลอดมา ถ้าองค์นี้มาฉัน อ้าว องค์นั้นหายไปแล้วๆ วันหนึ่งๆ หายตั้งหลายๆ องค์ เป็นอย่างนี้มาเป็นประจำ เพราะถูกกับจริตนิสัยอย่างเดียวกัน

แม้คำบอกเล่าก็เป็นธรรมขึ้นมาเมื่อนำไปปฏิบัติถูกกับจริตนิสัยแล้วนะ เป็นธรรมขึ้นมา ท่านจึงสนใจเรื่องผ่อนอาหารอดอาหารมากกว่าอย่างอื่น เรื่องอดอาหารนี่นะ การหลับนอนนี้เรียกว่าสะดวกมาก ไม่มีความง่วงเหงาหาวนอน เราฉันอยู่นี้ความง่วงมีประจำนะ ต้องบังคับกันความง่วง นอกจากเวลาเพลิดเพลินในธรรมความง่วงไม่มี ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ว่าติดไปเรื่อยพันไปเรื่อยนะ ในระยะที่เกาะยังไม่ติดมันมีอย่างนั้น

ที่นี้เวลาเราอดอาหารความง่วงเหงาหาวนอนคืนแรกมีง่วงนิดหน่อย พอคืนที่สองวันที่สองมานี้ความง่วงเหงาหาวนอนไม่มี พอสามคืนไปแล้วไม่มีง่วง นอนจับเดียวตื่นแล้ว เท่านั้น ประกอบความเพียรอย่างราบรื่นดีงาม สติดีขึ้นๆ อดไปหลายวันเท่าไร สติยังติดกันไปๆ นั่นละผลของงานจากการอดอาหาร ท่านจับเอาไว้ๆ ความทุกข์ความทรมานจะไม่ทุกข์ได้ยังงี้ไม่ใช่คนตาย ถึงเวลากินมันก็อยากมันก็กินมันก็หิว แต่ว่าเรื่องนี้เราจะเพิ่มกำลังกินเมื่อไรก็ได้ มีกำลังเมื่อนั้นไม่ยาก เหมือนเพิ่มกำลังของใจด้วยความพากเพียร จึงต้องพยุງความเพียรทางใจมากกว่าทางด้านร่างกาย

ด้วยเหตุนี้เองผู้ปฏิบัติจึงมักจะผ่อนอาหารอดอาหารเรื่อย ๆ เราก็เล่าให้หมู่เพื่อนฟัง สุดท้ายในวัดเลยกลายเป็นอย่างเดียวกัน มันหนักไปทางผ่อนอาหารอดอาหารมาก เพราะอันนี้ถูกกับจริตของผู้ปฏิบัติมากกว่าอย่างอื่น พูดให้มันเต็มย่น นี่ละภาษาธรรม คือคนที่ปฏิบัติยังหนุ่มยังน้อยราคะตัณหามั่นรุนแรง ที่นี้เวลาฉันจึงหันมากเข้าไปนี่ละเป็นการเสริมราคะตัณหา ฉันให้อิ่มมากเท่าไรนอนก็มาก ความซึ่เกียจก็มาก ราคะตัณหาแสดงตัวขึ้นมาภายในใจ ไม่ถึงกับแสดงทางอวัยวะนะ มันกวนต้องกวนใจ ราคะตัณหาอยู่ที่ใจ มันแสดงออกมายังงี้ก็รู้ นี่เพราะอะไร เราฉันมากมีกำลังมากมันเป็นอย่างนี้ นั่นเห็นไหมล่ะ ท่านลดทันที เพราะถือว่าอันนี้เป็นภัยต่อตัวเองในภาคปฏิบัติจิตตภาวนาอย่างมาก ท่านลดลงๆ

ด้วยเหตุนี้เองผู้ที่อดอาหารจึงมีมาก ๆ ก็เพราะอาหารเป็นเครื่องเสริมราคะตัณหาให้ก้าวไม่ออก สติก็ล้มลุกคลุกคลาน ดีไม่ดีสติไม่มี ถ้าอดอาหารเข้าไปสติดี ๆ ดีจนกระทั่งติดกันไปเลย ไม่ผลอเลย นั้น ที่นี้เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วจิตใจก็ผ่องใส สงบ

รมเย็นได้ง่ายๆ ท่านจึงได้ทำ วิธีการอดอาหารท่านมีเหตุมีผลของท่าน ไม่ใช่ว่าอดอาหารเพื่อตรัสรู้ธรรมนะ อย่างพระพุทธเจ้าอดพระกระยาหาร ๔๙ วัน ท่านไม่มีจิตตภาวนาเข้าแฝงเลย ท่านจะตรัสรู้ด้วยการอดอาหารอย่างเดียวจึงไม่สำเร็จ พอท่านมาเสวยพระกระยาหารในวันนั้น ค็นวันนั้นพระสรีระเบาไปหมด หิวๆ เลย พอเจริญอานาปานสติตรัสรู้ธรรมปึงในค็นวันนั้น

เสวยพระกระยาหารในเช้านั้น พอตกกลางค็นมาพระสรีระทุกสัดทุกส่วนก็เบา พระสรีระก็ไม่หิวโหย แล้วก็เบาด้วย บรรลุธรรมโดยทางที่ถูกคือท่านภาวนาอานาปานสติ ธรรมก็ถูกทางแล้วด้วย บรรลุในค็นวันนั้นเลย นั้นท่านบรรลุธรรมด้วยอานาปานสติด้วยการภาวนานะ ท่านไม่ได้บรรลุธรรมด้วยการอดอาหาร นั้นละถ้ามีภาวนาแทรกเข้าไป อดอาหารหยุดมาแล้วมาฉับปี้บนี้บรรลุเลย ที่พระทั้งหลายท่านภาวนาด้วยการอดอาหารท่านหวังทางด้านจิตตภาวนาต่างหาก ท่านไม่ได้อดอาหารเพื่อบรรลุธรรมนะ เป็นเครื่องสนับสนุนความเพียรต่างหาก ให้พากันเข้าใจอย่างนี้

ว่าอดอาหารพระพุทธเจ้าอดเท่านั้นเท่านี้ไม่เห็นตรัสรู้ นี้เรามาอดหาอะไร พอพูดอย่างนี้เราก็ระลึกถึงที่เคยเล่าให้ผู้กำกับฟัง คือมันขบขัน เราลงมาจากภูเขา ไปอำเภวาริชภูมิ ไปอยู่ภูเขานูนภาวนา เป็นอย่างนั้นละนิสัยเรา ถ้าออกไปแล้วไม่ค่อยฉับจ้งหัน เอาจนจะเป็นจะตายถึงจะไปฉับให้ นี้ลงมาจากภูเขา มาถึงบ้านคำบิตคำบ่อนั้นละ พอตีเขามีสำนักภาวนาอยู่ที่นั่น เขามีร้านอยู่ที่นั่น พระไม่มีเราก็เลยไปพักที่นั่น ตอนเช้าก็ออกบิณฑบาต โยมคนนี้แกเคยอุปถัมภ์อุปัฏฐากพระที่เคยมาอยู่ที่นี้ พระกรรมฐานแกเคยอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นเวลาเราบิณฑบาตแกก็ไปรอรับบาตรอยู่ที่โน่น ครั้นเดินมาตามทางนั้นแหละ “ทำไมท่านถึงผอมโซ่นักหนา แกมีลักษณะตรงไปตรงมา “ท่านทำไมถึงผอมโซเอนักหนา ท่านเป็นไข้หรือ” เราก็บอกไม่เป็นไข้ “หรือท่านอดอาหารหรือ” ว่าอย่างนั้นนะ แกเรียนได้นักธรรมตรี “จะอดหาอะไร พระพุทธเจ้าอดตั้ง ๔๙ วันท่านไม่เห็นตรัสรู้ ท่านจะอดไปหาอะไร” คือท่านไม่ฉับจ้งหันแล้วท่านอดอาหารหรือ นั้นทำให้เรา ค้านเรา “ท่านจะอดหาอะไร พระพุทธเจ้าอดตั้ง ๔๙ วัน ท่านไม่เห็นได้ตรัสรู้ท่านจะมาอดหาอะไรละ” พอว่าอย่างนั้นเราก็สวนหมัดเข้าไปปี้บ “โยมนะกินอยู่ทุกวันหรือ” “กินทุกวันแหละผมไม่อดละ” “ได้ตรัสรู้ไหม” หงายเลย ชัด พอได้ที่แล้ว ไม่ได้ตรัสรู้ “กินหาสะแตกอะไร” เราก็ออย่างนั้น ถ้าไม่ได้ตรัสรู้มาอดดีหาอะไร อดพุงนี้ะ “โห มาชองนี้เขี้ยวนะ” นี้ละตีเอา พระพุทธเจ้าอดอาหาร ๔๙ วัน ท่านหวังจะตรัสรู้เพราะการอดอาหาร เราอดอาหารนี้เราตรัสรู้ด้วยความเพียรจิตตภาวนา แกเลย

หัวเราะก๊ากๆ โห มาช่องนี้เขี่ยวะ นั้นละมันผลตรงไหนพาดตรงนั้นแหละ แต่เราไม่ได้พูด

อุบายวิธีการทำความพากความเพียรมีหลายวิธีการ ไม่ใช่แต่พระพุทธรเจ้าสอนตรงไหนจึงจะเป็นธรรมขึ้นมา อุบายวิธีการที่จะแก้ไขตนเองอย่างไรนั้นเป็นธรรมทั้งนั้น ท่านจึงว่าสติปัญญา พลิกแพลงเปลี่ยนแปลงหลายส้นพันคม เพราะกิเลสมันเฉลียวฉลาดมาก ธรรมะไม่เฉลียวฉลาดไม่ทันกัน จึงต้องแก้กันวิธีนั้น ธรรมที่เราเรียนมามากน้อยนั้นเวลาเป็นภาคปฏิบัติ สติปัญญามันจะขึ้นรับกันๆ สดๆ ร้อนๆ นี่ภาคปฏิบัติแก้กิเลส แก่ด้วยภาคปฏิบัติ สติปัญญาขึ้นกับภาคปฏิบัติ แก้กันไปๆ นั้นแหละท่านเรียกว่าภาวนา แก่กิเลสได้จริง

นี่พูดถึงเรื่องการอดอาหาร เกี่ยวกับเรื่องราคะตัณหา อันนี้มันเร็ว เพราะส่วนมากมีแต่คนหนุ่มๆ ออกปฏิบัติ ไม่ใช่คนแก่ ท่านตัดลงไปเลย ท่านตัดๆ เร่งทางความเพียรเข้า ตัด สติก็ดีขึ้นๆ เป็นอย่างนั้น ท่านถึงอดพระทั้งหลายท่านภาวนา ท่านไม่ใช่สักแต่ว่าภาวนา ฉะนั้นอะไรก็ฉันทไป มีอะไรก็ฉันทอย่างนี้ไม่ได้ ต้องพิจารณาอาหารการขบการฉัน ฉันทอาหารชนิดไหน เวลาภาวนามันจะสะเทือนกัน มันจะไปสัมผัสกันให้รู้ ภาวนาสะดวกหรือไม่สะดวก แล้วเป็นยังไงๆ มันจะบอกกัน ท่านจึงเรียกว่าอาหารสัปปายะ คืออาหารเป็นที่สบาย ฉันทแล้วไม่เป็นภัยต่อทางด้านจิตตภาวนา และไม่มีอะไรกับร่างกาย แต่เป็นคุณต่อร่างกาย หากเป็นภัยทางด้านจิตตภาวนาท่านก็งดท่านก็ระวัง นั้น

จึงว่าอาหารสัปปายะ อาหารเป็นที่สบาย สบายเกี่ยวกับเรื่องการภาวนา ไม่ใช่สบายกินอิ่มแล้วนอนเหมือนหมูนะ อาหารเป็นที่สบายกินแล้วเหมือนหมูมีแต่พวกเราพวกอาหารเป็นที่สบาย พวกนี้สบายมาก กินเท่าไรนั้นนอนไม่รู้จักตื่น ถ้าหมอนไม่แตกไม่ระเบิดทับหัวมันมันไม่ตื่นละพวกนี้ มันอาหารเป็นที่สบายเข้าใจไหม พระพุทธรเจ้าท่านไม่ได้ว่าอย่างนั้นนี่นะ เรื่องการภาวนาเป็นของเล่นเมื่อไร เราอยากเห็นธรรมสดๆ ร้อนๆ เหมือนพระพุทธรเจ้าและสาวกทั้งหลายที่ท่านทรงเป็นมาแล้ว ท่านก็ทำแบบนั้นๆ ธรรมเป็นประเภทเดียวกัน แก่กิเลส กิเลสก็เป็นประเภทเดียวกัน ธรรมประเภทเดียวกันทำไมแก้กันไม่ได้เมื่อเรานำมาแก้ นอกจากเราแหวกแนวไปเสีย ทางธรรมไม่เหลือบมอง แล้ววิ่งไปหากิเลสมันก็เป็นกิเลสทั้งนั้นๆ นั้นแหละ

ถ้าเราปฏิบัติตามธรรมแล้วต้องเป็นธรรมล้วนๆ สดๆ ร้อนๆ อกาลิโก ไม่มีกาลสถานที่เวล่ำเวลา กิเลสไม่เคยมีกาลสถานที่เวล่ำเวลา มัดอยู่หัวใจตลอดเวลา ธรรมจะแก้กิเลสไหนจะต้องไปหาเวล่ำเวลา มีหน้าซ้ำยังว่าเวลานี้มรรคผลนิพพานไม่มี นั้นมันลบเข้าอีกแล้ว มัดคอเข้าอีก ตายนะ ต้องได้พิจารณาใช้ธรรมใช้ธรรมแก้กันทันทีๆ โผล่

ขึ้นมาเป็นอะไร มรรคผลนิพพานมีหรือไม่มี นั่น กิเลสตัวมันหลอกลวงมันดับลงไป แล้ว มรรคผลนิพพานจำขึ้นมา กิเลสมันตายไปแล้วนั่น นั่นให้มันเห็นอย่างนั้นซึ่งการปฏิบัติธรรม

เดี๋ยวนี้มีมรรคผลนิพพานมันหมดแล้วนะในชาวพุทธ เราอยากว่าหมดไป ยังมีเหลืออยู่เพียงภาคปฏิบัติ คือท่านที่ปฏิบัติอยู่ในป่าในเขา แต่ก่อนประชาชนไม่ค่อยทราบกันนะ ท่านอยู่เงียบๆ ของท่าน ท่านปฏิบัติท่านตัดดวงเอามรรคผลนิพพานอยู่เงียบๆ ในป่าในเขา แต่ก็เงียบๆ อยู่อย่างนั้นละไม่ค่อยแสดงออก ที่มาเริ่มแสดงออกพอรู้เรื่องบ้างก็ตอนที่หลวงตาออกมาช่วยชาติบ้านเมืองนี่ละ ธรรมเลยออกมาด้วยซี แต่ก่อนเราก็อยู่แบบพระทั้งหลาย เราเคยแสดงที่ไหน ไม่มี มีแต่แสดงกับพระ แสดงกับพระมีแต่แกงหม้อเล็กหม้อจืดหม้อนิดๆ เลย แล้วก็อัดเทปเอาไว้ๆ ที่มีมาก ๆ ก็มีตั้งแต่สมัยเราเทศน์สอนพระนั่นแหละ

พอหลังจากนั้นมาแล้ว ยิ่งมาช่วยชาติบ้านเมืองนี้ไม่ได้เทศน์สอนพระนะ เทศน์สอนประชาชนก็เป็นแกงหม้อใหญ่ แกงหม้อไหนก็ตามก็เป็นธรรมทั้งนั้น ควรแก้กำลังวังชาความสามารถของเราที่จะรับไว้ได้ เราทำได้ทั้งนั้น เป็นมงคลด้วยกันทั้งหมด การแสดงเรื่องธรรมจากภาคปฏิบัติจึงเหมือนไม่ปรากฏแต่ก่อน ที่จะเริ่มปรากฏขึ้นมาอย่างชัดเจนก็คือตอนที่เรามาออกช่วยชาตินี้ละ ที่นี้เวลาออกช่วยชาติธรรมะเป็นเครื่องแสดงให้โลกได้เห็นทุกสิ่งทุกอย่าง กิเลสมันมีอยู่แล้ว โลกเห็นหรือไม่เห็นก็ตาม แต่ไม่มีธรรมแก่กิเลส โลกก็ไม่ว่าเรื่องกิเลสเป็นยังไง จึงเอาธรรมออกแสดง

นี่เราก็พูดตรงๆ ตามความรู้สึกของเรา เวลานี้จะออกช่วยชาติ ด้านวัตถุนี้เรียกว่าช่วยชาติ โลกทั้งหลายจะมองเห็นแต่วัตถุ เช่นบ้านเมืองเราจะล่มจม ทุกสิ่งทุกอย่างจะล่มจมไปก็คือวัตถุนั้นแหละ เงินทองข้าวของเครื่องใช้ไม้สอยทุกอย่างมันจะล่มจมไปตามๆ กัน ช่วยด้านวัตถุก็คือช่วยสิ่งเหล่านี้เงินทองข้าวของ แต่ธรรมนั้นโลกไม่ได้คิด เราคิดพร้อมหมดแล้ว เอ้อ คราวนี้ละคราวธรรมะจะได้ออกสู่โลกให้โลกได้เห็น เอาวัตถุเป็นหัวหน้า โลกนี้รู้จักกันได้ๆ ที่ไปเทศน์งานใด ๆ ธรรมะเทศน์มันก็มีไปตามๆ กัน

นี่ละที่นี้ธรรมจะได้เข้าสู่ใจของผู้ช่วยชาติทั้งหลายที่มาฟังเทศน์ฟังธรรม ธรรมจะออกเวลานั้น ๆ วัตถุสิ่งของก็หมุนชาติเข้าไป ธรรมก็หมุนหัวใจเข้าไปเรื่อย จนกระทั่งมาบัดนี้เทศน์เป็นยังไง ทั่วประเทศไทยแล้วเวลานี้ ถ้าจะพูดถึงกัณฑ์เทศน์สักกัณฑ์ ได้ ๗ ปีมาแล้วที่ออกเปิดเผยที่ช่วยชาตินี้เป็นเวลา ๗ ปี ถ้าเทศน์จะเป็นกัณฑ์ ฟังซิ นี่ออกอย่างเปิดเผยละนี่ ออกเรื่อยๆ รื้ออดีตของเจ้าของมาเพื่อเป็นสักขีพยาน เพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่าการเทศน์ของเราที่เราไม่ได้เอามาเทศน์แบบความจอมปลอม เราเทศน์เราถอดออกมาจากของจริงตั้งแต่เราปฏิบัติมาเป็นอย่างนั้น ๆ

เบื้องต้นที่เราเทศน์มักจะรื้ออดีตของเจ้าของออกมา ให้ประชาชนทั้งหลายได้ทราบ จากนั้นก็ก้าวเดินเรื่อยเทศน์ จนกระทั่งถึงทุกวันนี้เปิดเผยหรือไม่เปิดเผย ที่นี้บรรดาพระเจ้าพระสงฆ์ก็ออกมาละ เรื่องราวก็ออกมา เพราะท่านปฏิบัติอยู่แล้ว ธรรมะทางภาคปฏิบัติจึงค่อยเปิดเผยออกมา เวลานี้กว้างขวางมาก จากการช่วยชาตินี้เป็นต้นเหตุ อย่างนี้ละธรรม ใครอยู่ที่ไหน เช่นพระอยู่ในป่าในเขาเป็นของเล่นเมื่อไร ท่านเสียบๆ อย่างนั้นละ ท่านตักตวงเอามรรคเอาผลอยู่ตลอดเวลา ท่านไม่พูดท่านไม่สนใจกับใคร ใครจะว่ามรรคผลนิพพานมีหรือไม่มีท่านไม่สนใจ แต่ท่านสนใจในมรรคในผลที่พระพุทธเจ้าสอนไว้แล้วอย่างไร ท่านจับจุดนั้นไว้เป็นภาคปฏิบัติจิตตภาวนาเป็นสำคัญ

เวลาท่านมาเล่าสู่กันฟังนี้ โถ เพลินนะ นั่งอยู่นี้ลึ้มเป็นชั่วโมงๆ คือต่างองค์ต่างพูดออกมาด้วยความเพลิดเพลิน จากผลแห่งการปฏิบัติของตน ได้รู้อย่างนั้นเห็นอย่างนี้ แล้วก็เพิ่มกำลังต่อกัน องค์นั้นพูดอย่างนี้เพิ่มกำลังให้กันเป็นความรื่นเริงอยู่เสียบๆ นะ ภายนอกไม่รู้ละ แม้แต่พระเหมือนกัน ไม่ใช่พระปฏิบัติท่านไม่สนิทใจท่านไม่เล่าให้ฟังนะ เฉย ถ้าวางปฏิบัติท่านรู้ทั่วถึงกันหมด องค์ใดมีจิตใจอยู่ในภุมิใดๆ ท่านจะทราบกันอย่างเสียบๆ ตลอดมา ตั้งแต่ยังไม่ช่วยชาติท่านก็เป็นของท่านอย่างนั้นมาเรื่อยๆ

นี่ละท่านปฏิบัติ ท่านตักตวงเอามรรคผลนิพพานตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ได้ตามปากของกิเลสนะ กิเลสมันลบล้างธรรม แต่ธรรมนี้เปิดออกมา ปากเป็นธรรม การปฏิบัติเป็นธรรม เปิดเผยธรรมออกจากใจขึ้นมาในใจๆ ให้รู้ให้เห็นไปเรื่อยๆ ตอนที่เรากลับมาช่วยชาตินี้มันก็เปิด พันไปไม่ได้ เรื่องอดีตของเราที่เคยดำเนินมาอย่างไร เพื่อให้พี่น้องทั้งหลายได้ยินได้ฟัง ธรรมที่มาจากเทศน์เหล่านี้ธรรมเป็นมาอย่างไรๆ เราก็ได้เล่าเรื่องของเรา จนกระทั่งถึงสุดยอดของธรรมเลยเหมือนกันที่เราเล่า เราเทศน์ไปโดยลำดับจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ที่นี้ธรรมทั้งหลายเกี่ยวกับพระกับเณรก็ออกมาด้วยกันกระจายออกมาด้วยกัน อย่างนี้ละธรรม ถ้าเราตั้งใจรื้อฟื้นขึ้นมาได้เห็นได้ชมในตัวเองๆ ตลอดมา แล้วจะเป็นตลอดไปถ้าตั้งใจปฏิบัติ ธรรมพระพุทธเจ้าเปิดเผยตลอดเวลาในหัวใจจากความเพียร ถ้าไม่มีความเพียรปิดบังตลอด กิเลสปิดตลอดนะ นี่เป็นของสำคัญ

พระที่ท่านทรงมรรคทรงผลมีน้อยเมื่อไรในวงกรรมฐาน เฉพาะอย่างยิ่งสายหลวงปู่มั่นนะ ทั้งธรรมยุคทั้งมหานิกาย คำว่าสายหลวงปู่มั่นก็คือทางฝ่ายมหานิกายไปศึกษากับหลวงปู่มั่นก็เป็นสายหลวงปู่มั่นไป ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นทั้งนั้น ท่านสามารถบรรลุได้ด้วยกันทั้งนั้นถ้าปฏิบัติ คำว่านิกาย ๆ ไก่มันก็มีชื่อ หมูก็มีชื่อ หมาก็มีชื่อ เช่น

ไอ้ดูบไอ้ตบเป็นต้นนะ แนะมันก็มีชื่อ แล้วนิกายนั้นนิกายนี้ก็ตั้งไว้อย่างนั้นเอง เมื่อสังคมยอมรับแล้วก็สมบูรณ์แบบด้วยกัน ไม่ค้านอะไรได้ ธรรมยุต-มหานิกายตั้งชื่อไว้เหมือนตั้งชื่อเปิดชื่อโกนั้นแหละ ส่วนการบวชนี้สังคมยอมรับแล้ว และไม่มีห้ามมรรคผลนิพพาน มีลัทธิที่จะบรรลุมรรคผลนิพพานได้ด้วยกันทั้งนั้นถ้าใครปฏิบัติ

เพราะฉะนั้นใครจะเป็นนิกายใดก็ตาม เมื่อดำเนินตามธรรมนี้แล้วมรรคผลนิพพานจะจำขึ้นในหัวใจของผู้นั้นนั่นแหละ ด้วยเหตุนี้เองที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านห้ามไม่ให้ฝ่ายมหานิกายยุติ ท่านไม่ให้ยุติ ท่านสั่งเองนะ ท่านบอกอย่างเด็ดขาด ยุติดีหาอะไร ท่านว่า เรามาปฏิบัติธรรมนี้นะ มรรคผลนิพพานมีได้ ไม่ได้เป็นมัคคาวรณ สัคคาวรณ หักห้ามมรรคผลนิพพาน บวชก็สมบูรณ์แบบด้วยทั้งสองนิกาย สังคมยอมรับแล้ว เอาปฏิบัติไป ถ้าหากว่ามายุติเสียท่านทั้งหลายมีพวกมาก แล้วเวลามายุตินี้เดี๋ยวก็จะกลายเป็นพวกเหล่านี้ จะเข้าพวกท่านทั้งหลายไม่ติด ถ้าท่านไม่ยุติแล้วออกไปปฏิบัตินี้กระจาย

เห็นไหมฝ่ายมหานิกายที่เป็นลูกศิษย์อาจารย์ชำน้อยเมื่อไร นั่นละออกจากอาจารย์กินรี-อาจารย์ทองรัตน์ที่เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่น อาจารย์มี ท่านห้ามไม่ให้ยุติ มีลูกศิษย์ลูกหาไปก็ไม่ยุติ เพราะฉะนั้นจึงกระจายออกไปมากมายกอง นี้ละเรียกว่าลูกศิษย์สายพ่อแม่ครูจารย์มั่นทั้งนั้น ไม่มีนิกายใด เมื่อเข้าไปอบรมศึกษากับท่านแล้ว ปฏิบัติตามท่านแล้วเรียกว่าลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่น สายหลวงปู่มั่นทั้งนั้น ไม่นิยมว่าธรรมยุต-มหานิกายนะ เป็นลูกศิษย์ของท่าน เจตนาเป็นธรรมด้วยกัน ปฏิบัติด้วยกัน เป็นธรรมด้วยกันหมด มีน้อยเมื่อไรทั้งฝ่ายธรรมยุต-มหานิกาย ผู้ปฏิบัติธรรมมีอยู่ทุกวันนี้

เราจึงสลดสังเวชในพวกเดียวกันที่ไม่ปฏิบัติ ยังเหยียบย่ำทำลายศาสนาให้แหลกเหลวไปหมด อย่างเป็นอยู่ทุกวันนี้ในท่ามกลางกรุงสยามนี้แหละ แล้วความรู้อันต่ำเมื่อไร ความรู้สูงเท่าไรๆ ก็เลสยิ่งพอกพูนสูงขึ้นไป เหยียบธรรมะให้แหลกเหลวไปหมด ดังที่พูดเข้ามานี้ ย่นเข้ามาจนกระทั่งถึงสมณศักดิ์ก็จะเอาเหยียบหัวพระพุทธเจ้านี้ก็เลสมันคือด้านขนาดนั้นนะ คือด้านมากทีเดียว จนสลดสังเวช เราได้ย่นอย่างนั้นแล้ว เห็นกิเลสตัดหนักกว่าธรรม คนเราหมดราคา พระหมดราคา ไม่มีค่าคุณแต่อย่างไร ตั้งชื่อตั้งเท่าไรจรวดดาวเทียมก็ตั้งได้ ถ้าเจ้าของไม่สนใจปฏิบัติจมลงในรอกคนนะเป็นผู้จม ชื่อถามไม่ได้ไปจมนะ มันจมอยู่กับคนที่ทำผิดนั่นเอง ถ้าทำถูกแล้วชื่อไม่ชื่อเป็นอะไรไป ขอให้ตั้งใจให้ดีก็แล้วกัน

ท่านที่มาหานี้ก็เป็นมงคลแล้วแหละ ไปแล้วให้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ มรรคผลนิพพานอยู่กับหัวใจ ให้ท่านดูตรงหัวใจ เอาธรรมวินัยของพระพุทธเจ้ากลงไปตรงนั้น

นั่นละศาสดาของเราคือธรรมคือวินัย จับธรรมจับวินัยไว้ให้ดี ปฏิบัติตามนั้น มรรคผล
นิพพานออกจากธรรมวินัยๆ ถ้าปฏิบัติตามนี้แล้วจะฟังถึงเลย เอาละวันนี้เทศน์เพียง
เท่านั้น มีเท่านั้นละท่านจะกลับก็กลับได้แล้ว กราบเสียเท่านั้นละ ให้ไปตั้งใจปฏิบัติ
เทพมีอยู่ไม่ใช่เธอ (มีครับผม) เออนั้นละไปฟัง แล้วนั่งภาวนาฟังเทพกลมใจไปด้วย
ทองวันนี้ได้ตั้ง ๒๐ บาท ๓๕ สตางค์ (สาธุ)

รับฟังรับชมพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th

และรับฟังจากสถานีวิทยุสวนแสงธรรม กรุงเทพฯ และสถานีวิทยุอุดร

FM 103.25 MHz